C U R T E A D E A P E L B Ă L Ţ I

Dosarul nr.21rji-1364/24 Judecătoria Edineț sediul Briceni
Judecător Aurelia Andronache

D E C I Z I E
În numele Legii

15 noiembrie 2024 mun. Bălți

Colegiul penal al Curții de Apel Bălți
având în componența sa:
Președintele ședinței: Ion Talpa
Judecătorii: Ecaterina Arseni, Oxana Mironov

a judecat în ordine de recurs, fără participarea părților, recursul directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani Andrei Socol declarat împotriva încheierii Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 08 august 2024, privind admiterea plângerii condamnatului Macovei Ștefan înaintată împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, în baza art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților omului,

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ţinând cont de argumentele invocate în recurs, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă :

La data de 05 martie 2024, în Judecătoria Edineț, sediul Briceni a fost înregistrată plângerea condamnatului Macovei Ștefan împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 08.08.2024, s-a admis plîngerea condamnatului Macovei Ștefan împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

S-a constatat faptul că Macovei Ștefan a fost deținut în perioada 14 martie 2023 - 17 aprilie 2024, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în total 400 (patru sute) zile, *în calitate de condamnat*.

În condițiile art. 473^4 alin. (4) CPP, s-a redus pedeapsa lui Macovei Ștefan cu 40 zile pentru 400 zile, în care acesta s-a aflat în detenție, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, cu calculare a 1 zile de reducere pentru 10 zile de detenție.

Termenul pedepsei definitive stabilită lui Macovei Ștefan Gheorghe, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 31.03.2021, cu închisoare pe un termen de 7 ani 06 luni, s-a redus cu 40 zile.

S-a obligat administrația Penitenciarului nr. 2 Lipcani să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un termen de 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheieri.

Nefiind de acord cu soluția instanței, directorul Penitenciarului nr. 2 Lipcani Andrei Socol, în termen a contestat încheierea sus-menționată cu recurs și a solicitat admiterea cererii de recurs și casarea încheierii Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 08.08.2024, cu rejudecarea cauzei în această parte şi pronunţarea unei noi hotărîri potrivit modului prevăzut pentru prima instanţă, prin care să fie respinsă ca neîntemeiată plângerea condamnatului Macovei Ștefan.

În susținerea cererii de recurs a invocat următoarele argumente:

- în Raportul de evaluare a condiţiilor de detenţie, prezentat în cadrul şedinţei de judecată, au fost prezentate probele, inclusiv şi fototabele, care cu certitudine dovedesc, că condamnatului Macovei Ștefan în Penitenciarul nr.2-Lipcani au fost acordate condiţiile minime necesare de detenţie;

- condamnatul a fost deţinut în celulă bine iluminată şi ventilată. Iluminarea şi ventilarea celulei au fost asigurate prin intermediul a 3 geamuri din termopan, care se deschid. Iluminarea artificială a fost asigurată prin 4 becuri de ilum, câte 100 Wt. Încălzirea celulei a fost efectuată prin sistem centralizat de încălzire, celula fiind dotată cu 3 calorifere de încălzit, temperatura aerului în perioada de încălzire se păstrează la un nivel nu mai mic de 18° C. Blocul sanitar nu este situat în celulă, dar în încăperi separate, şi corespunde normelor de igienă şi intimitate. Condamnatului i-a fost acordat dreptul la deplasarea liberă pe teritoriul penitenciarului în timpul zilei, în limetele stabilite de administraţia penitenciarului. Spălarea hainelor a fost efectuată prin intermediul spălătoriei, dotată cu 4 maşine de spălat de tip automat. În penitenciar sunt amenajate locurile speciale pentru uscarea hainelor. Deratizarea şi dezinsectizarea încăperilor penitenciarului se efectuează trimestrial de agent economic specializat conform contractului încheiat. Asistenţa medicală se acordă în regim non-stop. Alimentaţia corespunde standartelor stabilite. În Penitenciarul nr.2-Lipcani apa potabilă este asigurată din fîntîna arteziană, componenţa chimică şi starea sanitaro-

microbiologică a apei sunt regulat verificate de către laboratorul CSP Edineţ al Ministerului Sănătăţii RM. Calitatea apei corespunde standartelor;

- judecătorul de instrucţie a examinat cauza formal, în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt şi de drept, în lipsa unei analize complete, în ansamblu şi sub toate aspectele a împrejurărilor cazului, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucţie, bazată exclusiv pe alegațiile condamnatului.

Potrivit prevederilor art.447 alin.(1) Cod procedură penală, *recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces.*

Respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursului şi a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței, însă până la data examinării recursului, declarat de către administrația Penitenciarului nr. 2 Lipcani, părțile nu au depus referință asupra recursului declarat.

Cercetând materialele cauzei deduse judecății, verificând încheierea contestată prin prisma motivelor de recurs invocate, Colegiul penal consideră necesar de a respinge ca nefondat recursul declarat și a menține încheierea primei instanțe, din următoarele considerente.

Conform prevederilor art. 448 Cod procedură penală, *(1) Judecând recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs*.

În temeiul prevederilor art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod procedură penală, *Judecând recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menţinând hotărârea atacată, dacă: recursul este nefondat.*

În motivarea soluției adoptate, Colegiul Penal reține următoarele circumstanțe, după cum urmează:

Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 22 ianuarie 2021, Macovei Ștefan a fost condamnat în baza art. 172 alin. (2) lit. b) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 08 ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Termenul ispășirii pedepsei s-a calculat din 22.01.2021, cu includerea în termenul executării pedepsei perioada aflării în stare de arest de la 28.08.2020 - 21.01.2021.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 31 martie 2021, sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 22.01.2021 a fost casată parțial, cu pronunțarea unei noi hotărîri, prin care Macovei Ștefan a fost condamnat în baza art. 172 alin. (2) lit. b) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 07 ani 06 luni, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. În conformitate cu art. 385 alin. (5) CPP pedeapsa aplicată s-a redus cu 144 zile pentru încălcarea drepturilor privind condițiile de detenție garantate de art. 3 CEDO în calitate de prevenit din perioada 01.09.2020 - 22.01.2021. Termenul

ispășirii pedepsei s-a calculat din 31.03.2021, cu includerea în termenul executării pedepsei perioada aflării în stare de arest de la 28.08.2020 - 31.03.2021 și a reducerii pedepsei cu 144 zile reduse. În rest, sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 22.01.2021 a fost menținută fără modificări.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 20 octombrie 2021 s-a dispus inadmisibilitatea recursului ordinar împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 31 martie 2021, ca fiind vădit neîntemeiat.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 28 decembrie 2021, s-a constatat faptul deținerii condamnatului Macovei Ștefan în condiții inumane și degradante contrare prevederilor art. 3 CEDO, în Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioada 04.05.2021 - 28.12.2021, fiind redus termenul pedepsei în condițiile art. 473^4 alin. (4) CPP, cu 55 zile, care a fost menținută prin decizia Curții de Apel Bălți din 16 mai 2022.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 21 octombrie 2022, s-a constatat faptul deținerii condamnatului Macovei Ștefan în condiții inumane și degradante contrare prevederilor art. 3 CEDO, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioada 28.12.2021 - 16.08.2022, fiind redus termenul pedepsei în condițiile art. 473^4 alin. (4) CPP, cu 24 zile, care a fost menținută prin decizia Curții de Apel Bălți din 27 februarie 2023.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 02 mai 2023 s-a constatat faptul deținerii condamnatului Macovei Ștefan în condiții inumane și degradante contrare prevederilor art. 3 CEDO, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioada 16.08.2022-14.03.2023, fiind redus termenul pedepsei în condițiile art. 473^4 alin. (4) CPP, cu 21 zile, care a fost menținută prin decizia Curții de Apel Bălți din 10 iulie 2023.

Potrivit materialelor cauzei, condamnatul Macovei Ștefan s-a aflat în detenție: **1)** ***în Penitenciarul nr. 11 Bălți*** în perioada 01 septembrie 2020 - 04 mai 2021; **2)** ***în Penitenciarul nr. 2 Lipcani*** în perioada 04 mai 2021 - 17 aprilie 2024, data întocmirii raportului.

Cu referire la încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 08.08.2024, Colegiul penal stabilește că judecătorul de instrucție corect a admis plângerea condamnatului Macovei Ștefan împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenței Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Colegiul penal consideră întemeiată concluzia instanței de fond privind constatarea faptului că Macovei Ștefan a fost deținut în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioada 14.03.2023-17.04.2024 în calitate de condamnat.

Afiliindu-se celor constatate de judecătorul de instrucție, Colegiul penal consideră că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul Macovei Ștefan pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în calitate de condamnat au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției într-un mod contrar prevederilor art.3 din Convenție.

Conform art.3 a Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului, *nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.*

Conform art. 473[2] alin. (1) CPP*, plângerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, încalcă drepturile condamnatului sau prevenitului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit personal sau prin intermediul unui avocat la instanța în a cărei rază teritorială se află instituția penitenciară ale cărei acțiuni sau inacțiuni se contestă.*

Conform prevederilor art. 473[2] alin. (3) CPP*, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.*

Conform prevederilor art. 473[4] alin. (4) CPP*, În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. Instanţa de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.*

Examinând actul judecătoresc de soluționare a plângerii condamnatului în raport cu materialul probator administrat pe caz, Colegiul penal reține că judecătorul de instrucție a cercetat cauza sub toate aspectele, obiectiv și complet, iar încheierea recurată este pasibilă menținerii fără modificări.

În acest sens, apreciind argumentele plângerii cu privire la condițiile de detenție invocate în raport cu poziția instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudența CEDO cu referire la încălcarea art.3 din Convenție, judecătorul de instrucție just a stabilit că pe parcursul perioadei vizate Macovei Ștefan s-a deținut în condiții de supraaglomerare, nefiind respectată norma spațiului locativ per persoană, confirmându-se și celelalte alegații ale condamnatului referitor la

condiţiile sanitare şi igienice, sistemul de canalizaţie şi aerisire, alimentaţia, accesul la apă potabilă ș.a., ceea ce evident determină încălcarea drepturilor sale garantate de art.3 CEDO.

Aceeași apreciere pozitivă se atribuie și față de cuantumul reducerii stabilit de prima instanță în baza art.473^4 alin.(4) CPP, pentru perioada de detenție a lui Macovei Ștefan în penitenciarul vizat în plângere. Instanța de judecată just a evaluat nivelul inevitabil de suferință inerent detenției într-un mod contrar prevederilor art.3 din Convenție și a stabilit în acest sens calculând o zi de reducere pentru fiecare 10 zile de detenţie pentru perioada de 400 zile, în care s-a deținut în calitate de condamnat în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, fiind redus termenul pedepsei cu 40 zile.

Recurentul mai pretinde că Macovei Ștefan nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman sau degradant, fiind asigurat cu minimul de întreținere.

Argumentul recurentului, Colegiul penal îl apreciază ca nefondat, în acest sens menționând prevederile pct. 464 al Statutului executării pedepsei de către condamnați, potrivit căruia, *fiecare deţinut se asigură cu spaţiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 m^2, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii*.

În acest aspect, Colegiul penal consideră oportun de a se referi și la practica CEDO expusă în cauzele *Kantyrev împotriva Rusiei*, *Kadikis împotriva Letoniei* și *Melnik împotriva Ucrainei*, unde Curtea a reiterat, că atunci când suprapopularea dintr-o închisoare atinge un anumit nivel, acest element este suficient, în sine, pentru a concluziona încălcarea art.3 din Convenție. În general, este vorba despre cazurile în care *spaţiul personal* acordat unui reclamant este mai mic de 3 m^2.

Colegiul penal reține criticele invocate de către judecătorul de instrucție asupra raportului administrației instituției penitenciare, precum că: Macovei Ștefan s-a aflat în instituția penitenciară în condiții de detenție acceptabile, care au corespuns minimului necesar, ultimul nefiind marginalizat sub nici-un aspect inuman și/sau degradant, nefiind fundamentate pe careva probe, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părți, în lipsa altor dovezi, instanța s-a bazat pe rapoartele organizațiilor naționale și internaționale ce țin de acest aspect.

La analiza condițiilor de cazare a deținutului, Colegiul va face trimitere la cele indicate în Raportul anual pentru anul 2017 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane şi Degradante, în care a fost subliniat că starea spaţiului de locuit pentru deţinut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deţinuţi din celulele instituţiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, şi ţinând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puţin 4 m^2 de spaţiu locativ per deţinut şi de a revizui, în consecinţă, capacitatea

oficială a instituţiilor penitenciare. Spaţiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Conform celor indicate în Raportul privind vizita preventivă efectuată la Penitenciarul nr. 2 Lipcani pe data de 24 aprilie 2018, la compartimentul **II „Informaţii generale despre instituţie”** la alin. 1 s-a indicat:

„La momentul vizitei, în instituţie erau deţinute 308 persoane (cu 22 persoane mai mult decât plafonul admis; dintre care 255 condamnaţi în sector de tip închis, dintre care 12 persoane erau separate pe securitatea personală în baza art. 206 al Statutului executării pedepsei condamnaţilor şi 53 condamnaţi, deţinuţi în penitenciar în virtutea funcţiilor ocupate anterior”.

La compartimentul **III „Situaţia condamnaţilor în penitenciarul nr. 2”** la pct.1 se indică: *„CpPT salută faptul că Ministerul Justiţiei prin ordinul său nr. 1159 din 19.12.2017, cu privire la aprobarea numărului maxim de persoane admis pentru deţinere în penitenciare, introduce normele reale privind stabilirea plafoanelor de detenţie pentru instituţiile penitenciare şi se abrogă ordinul MJ nr. 576 din 31.12.2014, cu privire la aprobarea numărului maxim de condamnaţi admişi pentru deţinere în penitenciare. Conform ordinului MJ nr. 1159 din 19.12.2017, numărul maxim de deţinuţi admişi pentru deţinere în Penitenciarul nr. 2 or. Lipcani a fost stabilit pentru 286 persoane. Acest ordin a intrat în vigoare din 01.01.2018.* ***CpPT constată că la momentul vizitei fiecare condamnat beneficia de suprafaţa locativă mai puţin de 4 m².*** *Aşadar, CpPT nu poate trece cu vederea că în penitenciar au fost deţinuţi 308 condamnaţi,* ***numărul căruia depăşeşte numărul stabilit prin ordinul Ministerului Justiţiei nr. 1159 din 19.12.2017, cu privire la aprobarea numărului maxim de persoane admis pentru deţinere în penitenciare.*** *CpPT recomandă Administraţiei penitenciare să respecte strict prevederile ordinului MJ nr. 1159 din 19.12.2017 şi nu să depăşească numărul maxim de persoane admis pentru deţinere în Penitenciarul nr. 2 or. Lipcani”.*

Tot în acest raport, membrii Consiliului de prevenirea Torturii indică şi situaţia în aceea ce priveşte asistenţa medicală, reiterând la compartimentul **VII „Asistenţa medicală în Penitenciarul nr. 2”** *la pct. 16 că, „Reieşind din majorarea numărului de condamnaţi şi numărul mic de angajaţi medicali, Consiliul îşi exprimă îngrijorarea privind accesul deţinuţilor la îngrijiri medicale”.* În compartimentul ***Constatări*** la pct. 12 este indicat *„Există o problemă în asigurarea cu personal medical, ce influenţează accesul la servicii medicale a condamnaţilor, precum şi documentarea pretinselor acte de tortură, tratamente inumane şi degradante”, iar la pct. 18 - Examinarea medicală se realizează în prezenţa personalului nemedical în cazul vizitelor la stomatolog, dar şi în gărzile de noapte ale asistentelor medicale”.* În compartimentul ***Recomandări*** la pct. 6 şi 7 se indică*: Asigurarea serviciului medical cu personal în vederea*

realizării conforme a accesului la medic. Excluderea practicii de examinarea medicală în prezenţa personalului nemedical.

Respectiv, Colegiul penal, la fel ca și judecătorul de instrucție, consideră că dificultățile cu care s-a confruntat Macovei Ștefan pe parcursul detenției sale în perioada nominalizată, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art.3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

În sensul celor descrise supra, Colegiul penal apreciază conținutul recursului declarat de directorul Penitenciarului nr. Penitenciarul nr. 2 Lipcani ca fiind o expunere a dezacordului cu soluția adoptată, fără a se indica careva încălcări la emiterea soluției, ceea ce nu poate servi temei pentru modificarea soluției just adoptate de judecătorul de instrucție.

În împrejurările constatate, instanța de recurs ajunge la concluzia că recursul declarat la caz este nefondat, din care motiv urmează a fi respins cu menținerea în vigoare a actului judecătoresc contestat.

În conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Recursul directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Andrei Socol declarat împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 08 august 2024 privind admiterea plângerii condamnatului **Macovei Ștefan** înaintată împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, în baza art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților omului, se respinge ca nefondat, încheiere care se menține fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței: Ion Talpa

Judecători: Ecaterina Arseni

Oxana Mironov